

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ



АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ НА СУЧАСНОМУ ЕПАПІ

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
НА МІЖНАРОДНІЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
ПРИСВЯЧЕНОЇ 95-РІЧЧЮ ОНЕУ**

**СЕКЦІЯ
«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СТАТИСТИЧНОЇ
МЕТОДОЛОГІЇ І ПРАКТИКИ»**



ОДЕСА 2016

УДК 311.213.3:330.34
ББК 65.051

Сучасні проблеми статистичної методології і практики. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми розвитку національної економіки на сучасному етапі», Одеса 18-19 травня 2016 р. Одеса, ОНЕУ. – 2016. – 49 с.

Автори:

Підгорний А.З. – к.е.н., професор, завідувач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Вітковська К.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І.Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О.Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю.О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Піскун А.В. – к.е.н., викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорєлова Т.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Семенова К.Д. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К.І. – к.е.н., викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету.

У тезах доповідей наводяться результати дослідження науковців кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів в Україні і окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Підгорний А.З. Перспективи демографічного розвитку України.....	4
Вітковська К.В. Вибірковий метод в аналізі диференціації доходів населення.....	10
Милашко О.Г. Сектор державного управління в системі національних рахунків	13
Ольвінська Ю.О. Методологічні аспекти вивчення рівня людського розвитку в Україні.....	16
Погорєлова Т.В. Місцеві бюджети України та статистичні методи їх оцінки	20
Піскун А.В. Статистичне оцінювання заощаджень сектору державного управління в Україні.....	26
Самотоєнкова О.В. Сучасний стан енергозабезпечення економіки України.....	31
Семенова К.Д. Використання регресійних моделей для оцінювання ризиків	36
Тарасова К.І. Оптимізація статистичного методу експрес-оцінки ризиків.....	39
Готліб І.Г. Статистичний аналіз сучасного стану безробіття в Україні....	43

СУЧАСНИЙ СТАН ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ефективність використання паливно-енергетичних ресурсів в економіці будь-якої країни і міжнародні порівняння проводяться за показником енергоємності валового внутрішнього продукту. Цей показник визначається в кілограмах нафтового еквівалента в розрахунку на 1000 доларів ВВП. За даними Державної служби статистики України і Міністерства енергетики і вугільної промисловості для України характерна тенденція зниження енергоємності ВВП, але в порівнянні з іншими країнами світу цей показник достатньо високий. За даними 2015 року енергоємність ВВП України перевищує енергоємність ВВП Німеччини в 4 рази, Польщі – в 3,2 разу, США – в 2,8 разу, Китаю і Росії – в 1,8 разу, Італії та Іспанії – в 4,8 разу, Швейцарії – в 6,5 разу [8].

Графічно показники енергоємності ВВП окремих країн світу в 2015 році показано на рис.1.

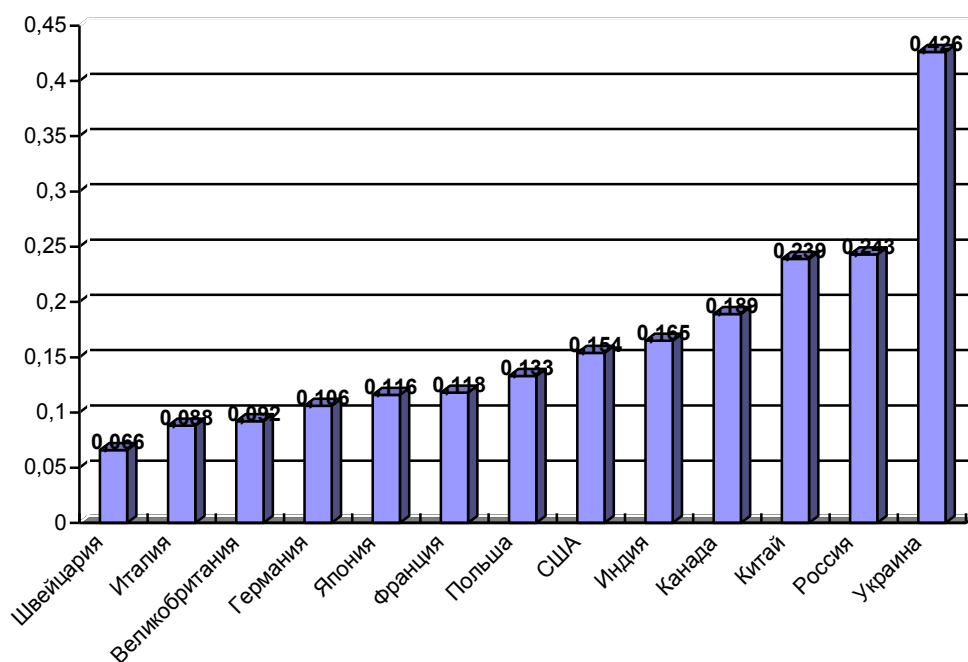


Рис. 1. Показники енергоємності ВВП окремих країн світу в 2015 році (тонни нафтового еквівалента на 1000 доларів США)

Висока енергоємність ВВП гальмує зростання економіки країни, робить вітчизняні товари і послуги дорожчими і, природно, менш конкурентоздатними. У Національному плані дій з енергоефективності, затвердженому в листопаді 2015 року, передбачено зниження енергоємності ВВП в Україні до 2020 року на 9%. У той же час країни Східної Європи планують за цей же період знизити енергоємність ВВП на 20%, США – на 25%, Китай – на 33%, Росія – на 40% [8].

За даними енергетичного балансу України за 2013 рік [5, с. 86-87] у загаль-

льному обсязі споживання енергоресурсів природний газ становить 39,9%, вугілля і торф – 33,2%, нафта – 7,1%, електроенергія – 18,6%, інші види ресурсів – 1,2% [3]. Тобто, найбільш економіка України потребує споживання природного газу та вугілля.

Структура споживання енергоресурсів в Україні у 2013 році представлена на рис. 2.

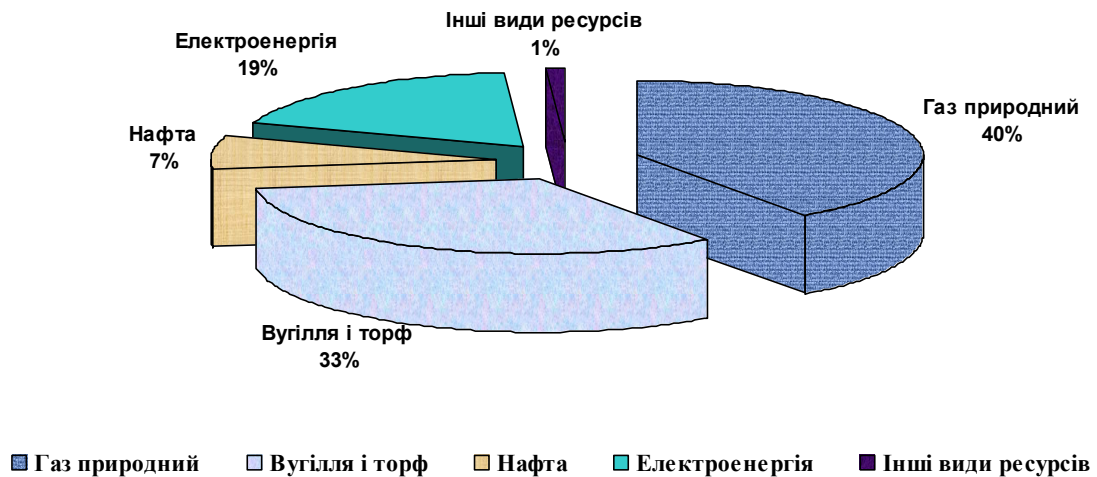


Рис. 2. Структура споживання енергоресурсів в Україні в 2013 році, %

Рівень енергетичної незалежності країни, в першу чергу, визначається можливостями забезпечення потреб економіки власними енергоресурсами. З цією метою розраховують коефіцієнти забезпечення потреб в певних видах енергоресурсів власним видобутком чи виробництвом, які визначаються відношенням об'єму власного видобутку чи виробництва даного виду енергоресурсів до об'єму фактичного споживання.

Слід відмітити, що в Україні є досить значні розвідані запаси і можливості видобутку природного газу, вугілля, нафти, а також значна кількість атомних, теплових і гідроелектростанцій для виробництва електроенергії.

Проаналізуємо сучасний рівень енергонезалежності України і можливості забезпеченості потреб економіки країни власними енергоресурсами.

У таблицях 1 і 2 за даними статистичного щорічника України за 2014 рік [5, с. 89], статистичного збірника «Паливно-енергетичні ресурси України» [6, с. 18-19, 28] і статистичного бюлетеня «Використання енергетичних матеріалів за 2015 рік [7, с. 5-8] наведено дані щодо обсягу власного видобутку і загального споживання вугілля та природного газу, а також розраховано коефіцієнти забезпеченості потреб національної економіки в цих видах енергоресурсів власним видобутком.

Як бачимо з таблиці 1, потреби української економіки у вугіллі майже повністю задовольнялись вугіллям власного видобутку у 2000 і 2005 роках. У 2010 році скорочення видобутку призвело до зниження рівня забезпеченості потреби у вугіллі, тобто 18,9% вугілля необхідно було імпортувати.

Таблиця 1

**Рівень забезпеченості потреб економіки України у вугіллі
власним видобутком**

Роки	Об'єм власного видобутку, млн. т	Показники динаміки		Об'єм споживання, млн. т	Показники динаміки		Коефіцієнт за- безпеченості по- треб власним видобутком, %
		абсо- лютний приріст, млн. т	темп росту, %		абсо- лютний приріст, млн. т	темп росту, %	
2000	62,4	...	...	63,3	...	...	98,6
2005	60,4	2,0	96,8	63,9	0,6	100,9	94,5
2010	55,0	- 5,4	91,1	67,8	3,9	106,1	81,1
2013	64,2	9,2	116,7	70,8	3,0	104,4	90,7
2014	65,0	0,8	101,2	53,9	-16,9	76,1	120,6
2015	39,8	-25,2	61,2	45,3	-8,6	84,0	87,9

У 2013 році власний видобуток вугілля покривав потреби економіки країни у цьому виді енергоресурсів на 90,7%, враховуючи зростання обсягу валового внутрішнього продукту і промислового виробництва.

Особливого пояснення потребують дані 2014 і 2015 років. Так, у Міністерстві енергетики і вугільної промисловості уточнили, що дані про видобуток і споживання вугілля за 2014 рік наводяться з урахуванням непідконтрольної частини Донбасу, поставки вугілля якої зупинились у 2015 році [9]. Як бачимо, у 2015 році видобуток вугілля шахтами, які знаходяться на підконтрольній частині Донбасу, склав всього 39,8 млн. тонн, тобто зменшився у порівнянні з загальним обсягом видобутку у 2014 році на 25,2 млн. тонн або на 38,8%. При цьому скорочення споживання вугілля обумовлено не впровадженням енергозберігаючих технологій, а падінням промислового виробництва. Сьогодні Україна через бойові дії на Донбасі відчуває значний дефіцит вугілля, у першу чергу, антрацит, видобуток якого сконцентровано у непідконтрольній частині Донецької та Луганської областей. Дефіцит вугілля відбивається на роботі електростанцій, які вимушені знижувати виробничі потужності. Тому владою було прийнято рішення про необхідність імпорту вугілля з Південно-Африканської Республіки [9].

Графічно структура загального споживання вугілля в Україні за період з 2000 року до 2015 року представлено на рис. 3.

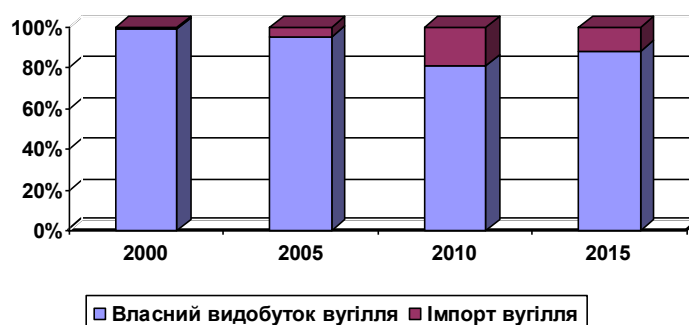


Рис. 3. Структура загального споживання вугілля в Україні, %

Проаналізуємо стан забезпеченості потреб національної економіки власним видобутком природного газу (таблиця 2).

Таблиця 2

Рівень забезпеченості потреб економіки України власним видобутком природного газу

Роки	Об'єм власного видобутку, млрд. м ³	Показники динаміки		Об'єм споживання, млрд. м ³	Показники динаміки		Коефіцієнт забезпеченості потреб власним видобутком, %
		абсолютний приріст, млрд. м ³	темп росту, %		абсолютний приріст, млрд. м ³	темп росту, %	
2000	17,9	...	...	68,4	...	...	26,2
2005	19,9	2,0	111,2	71,5	3,1	104,5	27,8
2010	19,9	0	100,0	55,9	-15,6	78,2	35,6
2013	21,3	1,4	107,0	48,3	-7,6	86,4	44,1
2014	20,1	-1,2	94,4	38,6	-9,7	79,9	52,1
2015	19,8	-0,3	98,5	33,7	-4,9	87,3	58,8

Дані таблиці 2 показують, що всі останні роки в Україні видобуток власного природного газу щорічно становить близько 20 млрд. кубометрів. Порівнюючи об'єм власного газу з потребами економіки, відмітимо, що у 2000 і 2005 роках об'єм власного газу задовольняв потреби економіки тільки на 26,2% і 27,8% відповідно. Тобто більше 70% попиту на природний газ задовольнялось за рахунок імпорту газу, в основному, з Росії.

Починаючи з 2010 року об'єм споживання газу став суттєво зменшуватись, що призвело до зростання коефіцієнту забезпеченості потреб економіки країни власним газом. Так, у 2014 році в загальному об'ємі споживання природного газу власний газ становив 52,1%, а в 2015 році – вже 58,8%. Але такі, на перший погляд, позитивні зміни, пояснюються, за словами голови «Укртрансгазу» Ігоря Прокопів, відокремленням від енергосистеми України непідконтрольних районів Донбасу і падінням промислового виробництва [9]. За даними Міністерства енергетики і вугільної промисловості у 2015 році споживання газу в промисловості скоротилось на 19,2% – до 11,416 млрд. кубометрів [8, 9], при цьому об'єм продукції промисловості у порівнянні з попереднім роком зменшився на 13,0%.

Структура загального споживання природного газу в Україні за період з 2000 року до 2015 року графічно представлено на рис. 4.

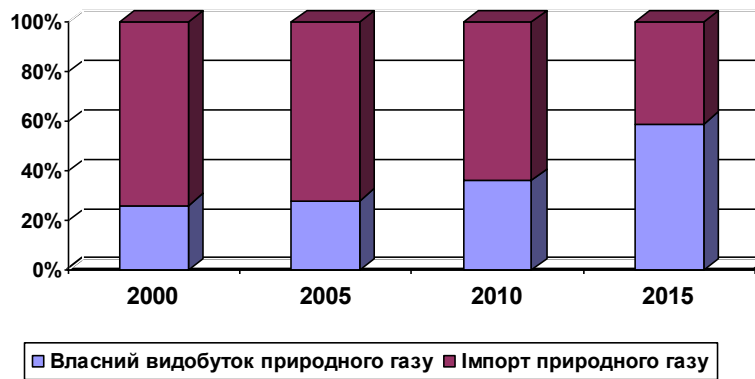


Рис. 4. Структура загального споживання природного газу в Україні, %

В 2015 році змінилась структура імпорту природного газу: на країни Європейського Союзу припадало 63% імпорту, на російський «Газпром» –37%. За словами прем'єр-міністра завданням України є повне забезпечення потреб у природному газі власним видобутком протягом 10 років, що може бути досягнуто збільшенням видобутку власного газу.

Література

1. Самотоєнкова О. В. Статистика ринків : навчальний посібник / А.З. Підгорний, О.В. Самотоєнкова. – Одеса : Атлант, 2015. – 408 с.
2. Самотоєнкова, О. В. Економічна статистика: навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2010. – 182 с.
3. Самотоєнкова О. В. Статистичні аспекти дослідження ринку енергоресурсів в Україні / О. В. Самотоєнкова // Статистичні методи оцінки соціально-економічного розвитку країни і регіонів. Міжнародна науково-практична конференція «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» (Одеса 22-23.04.2015). – Одеса: ОНЕУ, 2015. – С. 12-17.
4. Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону : Монографія // За заг. ред. канд. економ. наук, професора А. З. Підгорного – Одеса : Атлант, 2012. – 303 с.
5. Статистичний щорічник України за 2014 рік. Державна служба статистики, 2015. – 585 с.
6. Статистичний збірник: Паливно-енергетичні ресурси України. – К.: Державна служба статистики, 2016. – 325 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.ukrstat.gov.ua
7. Статистичний бюлетень: Використання енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти за 2015 рік. – К.: Державна служба статистики, 2016. – 57 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.ukrstat.gov.ua
8. Мировая экономика. Энергоемкость ВВП стран мира. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://Supervisor.okis.ru/mirovaja-ekonomika/html>.
9. Економічний огляд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://economics.unian.net/energetics/1236283-ukraina>